

jo napolnjujoče, se je goreče odzvala tej ljubezni, katero je videla v njegovih očeh ter, planivša k Aleksjeju Markoviču, ga krepko objela.

— Ah, hčerka . . . hčerka, — je s tresočim glasom in tesno jo stiskaje k sebi rekel Aleksjej Markovič. — Glej . . . glej, kako veliko hčerko mi je Bog nakrat poslal, — je dejal in nenadoma zaplakal.

No, takoj, sramuj se svoje slabosti, katera se mu je zdela stárčeska, se je premagal in zasmel, gledaje vse sè zmedenim pogledom.

A obrazi vseh so bili razburjeni skoro tako kakor njegov in nikdo se ni smejal pri vidu njegovih solz, kakor se je bal.

— Nu, hčerka, ljubi nas vse, — je rekel tedaj, osmeluje se in jo poljubovaje, — ljubi, a mi tebe že ljubimo! Samo nekaj še: sedaj si naša, tako da se moraš tudi z mano in teto-starko tudi *tikati*! Slišiš?!

— Slišim! — dejala je Zina radostno in bilo ji je tako prijetno, da bi bila najraje ves svet tikala.

No praktična teta Liza je segla vmes.

— A dajte vendar, da jo raje s čajem napojim, — je rekla, — če ne, ona pri naših poljubih ostane še gladna za prvi dan.

In podala ji je čaško čaja z gosto smetano in toplim pecivom, od katerega je tako okusno dišalo po sobi.

Vsi so bili še preveč razburjeni in so za nekaj minut nehoté umolkili ter samo ljubeče gledali drug drugega, posebno Zino, katera je objavila, da nikdar ni videla tako goste smetane in okusnega peciva.

-- Naša teta Liza zna to! — rekel je s ponosom Aljoša. — Ona celó navadne kotlete zna tako pripraviti, da vse prste obližeš!

Aleksjej Markovič je hodil z bodrim, veselim obrazom po sobi in, gredé mimo sina in Zine, je vsakokrat zadovoljno pogledal na nju in lice njegovo je bilo tedaj še zadovoljnejše in blažje.

Vsi so čutili, da ljubeča se rodovina ne razpade po prihodu novega člena, kakor se to pogosto dogaja, a da se še tesneje združi. Najsrečnejši pa je bil Aljoša, kateri je čuvstvoval, kako je ugodil vsem z izborom svoje mlade tovarišice in zato jo je sam še silneje ljubil.

— Nu, pij, pij, ženka, rekel je, priganjaje jo, — pij, potem pa na ogled našega doma. Kar misliti si ne morem, da bi moja lastna žena v našem rodnem gnezdú távala kakor v lesu.

— Gotova sem! — js vzkliknila Zina, naglo pijoča svoj čaj; sama je že komaj čakala tega zanimivega ogleda.

A teta Liza je ni pustila tako hitro.

— Nič, nič je ne moti! — rekla je Aljoši. — Sam si prosil, da jo moram lepo rediti, a zdaj ji še čaja ne dá izpiti v miru! Hvala Bogu, saj ne gorí, še utegneta! Jej, hčerka, jej lepo; tu izpij drugo čaško, potem pa begajta, koder hočeta!

Vsi so se nasmejali, no teta Liza je ostala pri svoji zahtevi in prisilila Zino izpiti še eno čaško in po-

jesti še nekaj peciva in še le potem se je zadovoljila, rekoč, za prvokrat naj bo dosti.

— Nu, idita, zdaj idita! — dejal je Aleksjej Markovič, smeje se sinovi nestrpnosti. — Odpusti ju že, tetka! Tudi záme je čas, da grem na polje!

— Zdaj smeta! — odločila je tudi teta Liza, in Zina jo je še enkrat okretno poljubila, shitéla za možem, prijemši ga za roko, na vrt.

(Zvršetek pride.)

Meni se zdi . . .

T. B.

Svetal in ljubeznjiv in milopazen,
Tvoj pogled bil je záme — zdaj je prazen,
Ljubezni prazen, oster in teman,
Da skoro me obhaja v njem bojazen:
Zakaj ti omrzelo je srcé?
Brez tožbe rad prebódem vsako kazén,
Če prosto iz srcá mi izpoveš,
Kaj vrglo naji je in kdaj narazen.
Kakó sladko sem menil se s teboj!
Ves dan, vsak hip ti bil je záme lazen.
A zdaj —? O meni vse takó se zdi,
Da bil sem morda jaz preveč — pri'azen . . .

Anton Medved.

O psihologiji Lavre Marholmove.

Po nemškem poslovenila *Marica II.*

S pomilovalnim nasmehom čital sem knjigo „Lavre Marholm: Psihologija žene“ (Psychologie der Frau, Berlin, Carl Dunker). Ali naj zatrobim v trobento in pozovem na literarni boj proti njej ženstvo, ki je vrlo in blago v svojem duševnem življenji? Ne da se mi! Bojevita srca naj se razvnamajo, priznavam, da imajo pravico, a meni vsiljujejo se druge misli in ker ni v mojej moči, da bi pomagal Lavri, vpra'am se: Kako se je mogla ta žena tako bridko zmotiti? Ali se vendar naj dvignem in jo kamnjam? Odveč, kajti ta večja ugasnila bo tudi brez mojega kamena. Tudi svariti nočem pred njo, kajti kedor tiči v mrežah njenih umetnostij, ni mu pomagati, pač pa svetovati: najbolje mu je, da si takoj obesi kamen za vrat in skoči . . . v močvirje. Po semnjih kažejo se mršave, pobarvane postave — potujoči umetniki — s poslednjimi močmi v svojih umetnih poskokih — kedo se jim more smejati, kedo se razljutiti? Sočutje vzbudi se v človeku in pomilovanje. I meni se smili — Lavra Marholmove.

Ne samo pokrajna, ves svet je „un état d'âme.“ V svojih tisočeri, zamotanih, navidezno si nasprotujočih utisih: slika ti vedno in vedno spet lastno tvojo dušo. Ti samo projiciraš svojo dušo v druge in pogledaš ljudi za take, kakoršen si sam. Ako hočeš človeka spoznati,

posreči se ti to najbolj, ako ga sodiš po njegovem mnenji o svojem bližnjem A Lavra Marholm —? V svojej knjigi je narisala tri generacije ženskih, kakor jih vidi: čudni, topogledi, zagrizeni, trpeči, hrepeneči obrazi, to je prva generacija; ovenele, vtrujene, ki vlečejo svoj zakonski jarem za seboj, matere velih otrok in žene trebušatih soprogov, nekatere gibčne kot kušcarji, vedno nekaj iskaje in vohaje — to je druga generacija; bledih in rdečih, čarov z vabilnimi, plahimi oči, polovičarsko znanje v pogledu, z izrazom prevare na obrazu, onemogle hčere nezadovoljnih starišev, fini, votli obrazi ali pa od ribjega olja napihnjena lica — to je tretja generacija. In to je vse, kar Lavra vidi. To je njeno ženstvo. Kakor krtova sodba o vrtu — kaj more ubogi revež zato, da ne more videti krasnih rož in tisoč čarov, katere občudujejo drugi! Komentara ni treba, vsak lajik zapazi slepoto Lavrino. Smili se vam naj uboga slepa!

In po svetu, katerega je videla (ni videla, prav za prav!) na ta način, je posnela jedno svojo misel. Ženo poklanja izključno spolnemu življenju in jej navrže končno še trohico vere, mené: „Denn im letzten und tiefsten Grunde wird und kann sich das Weib nur für geschlechtliche und religiöse Dinge wirklich erwärmen, d. h. für den Inhalt und Endpunkt seines Lebens.“ Ta misel je ravno tako pravilna, kakor je pravilna podoba sveta, katero si je vstvarila. In s to mislijo igračka se v vseh svojih knjigah. „Lavra pri glasovirju“; — pa fej! nesrečneži naj se ne zasmehujejo. Ta njen nazor jej je to, kar je jedina, mršava molzna krava ubogej vdovi. Ali je treba opomniti, da je krava suha in da njeno mleko smrdi? Bog jej jo blagoslovi, dokler jo živi!

Pravo zrno pokaže se nehote vsakemu očesu, ki noče biti slepo. Seveda so ženske na svetu, ki žive le za spolno življenje, prav tako, kakor se srečavajo pod solncem taki možki. Kedor pa se drzne take posamezne slučaje raztegniti na splošno življenje in jih proglasiti naravnim postavam, dobro bi bilo, da bi ga srečala pamet. Le pritlikov duh zamore ves prostorni svet meriti po jednom kopitu. Le slepec stavi jedno barvo za vse druge. Čim lažje najde kedo pravilo za prikazni, ki se javljajo v življenji — pravila so vsa jednako zahrnotana — tem manj je nadarjen. Le ljudem omenjenega duha prišlo bi v misel, vloviti solčno svetlobo v vrečo in jo nesti domov, kakor je storila Lavra.

Smili se mi Lavrina revna, slepa oseba, pa tudi z njo kakor pisateljico imam sočutje! Oboje je jedno in sodnik bi staknil v uzroku učinek.

Kako se pozna vtrujenost, spehanost tem clownškim poskusom! To je pač gonja za uspehom, ki je vodila pero nesrečne pisateljice. Kakor se ponavlja vedno jedna in ista misel, tako se ponavlja tudi njena oblaka. Takoj v začetku knjige, vvod — primerjal bi ga skoku skozi obroč v cirkusu — sedi devotka v elegantnej sobi za mizo, v rokah drže ročno delo in roznata luč zasenčene svetilke obseva jej lice, kalero se vidi roznato, mlado, cvetoče. Potem pa stopi k oknu v blede razsvetlavo in o groza! devotica je stara devica obupanih črt v obrazu, katere jej je vrtalo „čakanje“.

Ce se sploh more govoriti o „vsebin“ njene knjige, recimo, da jo polnijo tipi modernih žena. Lavra meri ženstvo; vesoljno ženstvo po Detraguée, grande Amoureuse, Cérébrale. Tako tudi krt vidi v roži le rastlino, na katere koreninah se rede črvi. In ta nesrečna ideja, ves, veliki božji svet tlačiti v tri ali štiri tipe. Kakšna strašna priča notranjega duševnega ubožstva!

Tem trem ženskim generacijam je postavila nasproti tri možke tipe in sicer dekadente, bārbare in barbar-dekadente in Lavra skuša zakone teh in onih. In kako jo veseli, ker se morajo ponesrečiti vsi zakoni! Končno pa meni, da je res izcrpila vse možnosti realnega življenja!

Kako hudo je moralo biti Lavri pri pisanji te knjige! V kakšnih mukah se je vila njena duša! Seveda, njena pridga o jedino zveličavnej poltnosti dala jej je snovi le za par strani. Prisiljena je bila ponavljati vedno in vedno in v tem nasilju je čutila, da jo logika zapušča holj in bolj. Ali, rešitev našla je v člankih o Gabrijeli Reuter in o grofici Schimmelmännin in še v mnogih drugih feljtonih, katere je vtihotapila v žrela praznih strani. No, s tem pa gotovo ni goljufala sama sebe, kakor tudi onega čitalca ne, ki zapre knjigo, predno jo prečita do konca, kajti kedor je njen prijatelj, ne bo čital sosebno konca njene knjige ne. Za njene misli o reformovanji človeške družbe še ni zrel naš vek.

Kar me poleg Lavrinih slepih nazorov o svetu in poleg njenih nelgičnih sklepov še posebno boli, to je njena nevednost in pa nezmožnost, pridobiti si saj vsakdanje šolske omike. A krivica bi se jej storila z očitanjem, da ne stremi za njo; pa trdo jej gre.

Znano je, da so se začele zloglasne pravde s čarovnicami v 13. veku in da je historično dokazano, da se je prva čarovnica sežgala v Toulouse 1275. l, in da so se čarovnice jele preganjati s vso krutostjo vsled bule „Summis desiderantes“ papeža Inocencija VIII. 1484. l. Pravim, da je to znano, a nesreča tudi ni, če kedo tega ne ve. Strašno znamenje nevednosti pa je, če človek piše ravno o tem, česar ne zna. Lavra Marholm pa trdi, da je čarovnicam napovedal boj protestantizem. In tega ne omenja le mimogrede, ampak govori o tem na dolgo in široko še celo opetovano.

Znano je nadalje, da se zahvaljuje moderna ženska emancipacija na svojem začetku Mary Wollstonecraft, George Sand, Luise Otto-Peters, ve se tudi, da se je bojevalo mnogo ženskih za njo, predno je zagledala luč sveta slovita knjiga „Stuart Mill, Subjection of women“. Mill je sam pripoznal, da mu je vse ideje za njegovo knjigo dala njegova soproga, katero je ljubil, kakor ljubi redkokedaj mož svojo ženo — seveda, vsega tega človeku ni treba znati, a kakor sem že omenil, čemu pisati o predmetih, kateri nam niso znani in obsojati tako samega sebe! Lavra Marholm pa pravi, da sta Mill in Bebel vsilila ženstvu stremljenje za svobodo, katero jim je celo tuje. (Kajti po njenem zahtevajo ženske le, da se jim zadosti v poltnosti!) Proti koncu knjige, pred kojim sem svaril njene prijatelje, pa iznajde Lavra za žene „produktivno“ delo, ne vedé, da mora biti več

ali manj vse delo kot delo produktivno. To pa bi lahko znala i ona.

A vendar bi pogrešali nekaj na popolnosti cele slike, v kojoj nam predstavlja Lavra samo sebe, da bi je ne lepšal antisemitizem, zato je tudi ta zastopan.

Njen slog je mešanica surovostij, bahanja s tujkami in takozvane modernitete, takorekoč prevod konverzacije možkih in ženskih komijev voyageurs v pisan jezik. Da bi bil jaz državni pravdnik v pravdi „Lavra Marholm“, rekel bi, da je ta njena knjiga ... prostitucija.

A državni pravdnik nisem, usmiljenje kliče me za njenega zagovornika in kot tak sticem za pomilovalnimi okoliščinami, prašuje se: kako pride Lavra Marholm v našem času do uloge, katero igra?

Vsako gibanje, reformacija ali resolucija, nosi vedno v sebi kal reakcije. Znak današnjega časa je to, da udarec mnogo hitreje sledi udarcu in da se dandanes rodi reakcija v istem času z reformacijo. Duh nasprotovanja in ugovarjanja je poostren in vzbujen; kjer jih sto reče; to je rdeče, najde se gotovo jeden več, ki pravi: ne, to je plavo. In ta duh, menim jaz, je šinil v Lavro Marholmovo in z njim veselje, da se odlikuje od drugih, da obrača splošno pozornost nase. Po navadnem potu bi tega ne bila dosegla. In ravno radi tega moral sem naglašati njeno nevednost in piclo nadarjenost; gotovo si ni bila v svesti in se še sedaj ne zaveda, kako daleč sega njena teorija. V evangelij poltnosti se je potopila iz samega veselja do ugovarjanja in sedaj se ne more lociti od pota, kateri jej je odkazal prvi uspeh. Vidi se mi celo, da poltnosti, o katerej propoveduje, niti ne pozna, kajti ne bila bi krčevita, da bi ne bila izrod same glave. Lavra bi se ne udala s celotično jednostranostjo tej jedinej misli, da bi bila v resnici poltna narava. V tem slučaju bi svet videla, ne pa si ga strojila po svojej glavi. Življenje bi uživala z življenjem, ne s peresom, tako pa se izčrpava, tako zelo izčrpava.

Le nekaj je v Lavri karakterističnega za dosti pisateljic našega časa: ta pesimizem, ki je pri njej slep, sili se pri mnogih drugih, da bi bil slep. Ko sem zadnjič pisal o knjigah ženskih avtorjev, narisal sem to črnogledje v živih barvah.

Tužen pojav ta pesimizem, a značilen za prehodno dobo, v katerej se rušijo nazori prejšnjega življenja našega ženstva, katero vabi svoboda za novimi smotri. Da bi bila Lavra Marholm poltna narava, kako bi se tolmačil njen pesimizem? Gotovo bi uživala tudi z „barbarom“ ali pa „barbardekadentom“ najslajša nebesa. Vidi se mi, da je v duhu preživela žensko gibanje in je pozneje iz samega veselja do ugovarjanja zašla v blato. Mučenica je svoje slabe nadarjenosti. Ne sodimo je prestrogo na podlagi njene nevednosti.

Se celo hvaležni jej bodimo. Spoznali jih bodele po njihovih protivnikih — in gibanje nemškega ženstva naj si v čast šteje protivništvo Lavre Marholm. Tak „ne“ zamore le še bolj oduševiti bojevnice za svoj „da“! Redkokedaj se je pojavil v literaturi slučaj, ki je ob-

sodil in prokel samega sebe raz etskó in intelektualno stališče tako razločno, kakor Lavra Marholm.

Nemško ženstvo se uči od nje, blagrovati svoje sovražnike. Kaj je Lavrina knjiga?

Glas, ki vpije, da se mora ženska omika vglobiti! Bodočnost nam prinese še gotovo marsikatero „Lavro Marholm“, ki pa bode poleg svojih osebnih intelektualnih napak saj ... omikana. *)

*) To je v odgovor nekómu, ki mi je pisal v privatnem pismu, ko je jela izhajati „Slovenka“ naj bi Slovenke pisale ala Marholm. Ker mu nisem na tako smešnost niti odgovorila, objavljam sedaj tem rajša članek veljavnega nemškega pisatelja, katerega je poslovenila naša vrla Marica II. Toliko pa za to, da bi Slovenci ne hoteli posnemati vsake nove bedarije, ki se javlja na tujem polji.

Op ured.

Materi za god.

Za god, oj mati mi predraga,
Želim vam blagrov sto in sto,
A nimam novcev, nimam blaga,
Kaj neki za vezilo bo?

Pa čakajte na zimo, mati,
Ko pride svet Miklavž z neba,
Darij vam pol čem svojih dati,
Beseda moja naj velja.

Sedaj vam pa srcé darujem,
Naj bode vedno vaša last,
Živelo bo, to obljubujem,
Le vam in narodu na čast.

Marica II.

Misli náte.

Žvrgolijo ptice,
Sapice pihljajo,
Žubori potoček,
Žubori ter ziblje
Mene v sladke sanje ...
Ni to ptičev pesen,
Ni pihljanje sapic,
Tudi šumni potok
Me ne ziblje v sanje —
Kar me ziblje v sanje
To so misli náte
Krasno dekle moje,
Ki si vse življenje,
Ki si vsa mi radost —
Sreča in nesreča!

Rajko.